

Udskrift af Arbejdsrettens retsbog

Den 26. marts 2018 blev Arbejdsretten sat i Arbejdsmarkedets Hus, Sankt Annæ Plads 5, 1250 København K, i

Sag nr.: AR2017.0221 og AR2017.0222

Landsorganisationen i Danmark

for

Fagligt Fælles Forbund

mod

Residens Ejendomme ApS

Wichmandsgade 8

5000 Odense C

CVR Nr.: 33954573

Retten beklædtes af sekretariatslederen, landsdommer Tine Vuust.

Ingen mødt eller indkaldt, da sekretariatslederen i medfør af arbejdsretslovens § 16, stk. 3, traf følgende

a f g ø r e l s e :

Sagerne, der er behandlet sammen, vedrører spørgsmålet om, hvorvidt indklagede har forsøgt at omgå Bygningsoverenskomsten ved at lade selvstændige virksomheder udføre arbejde i et lønmodtagerlignende ansættelsesforhold ("arme og ben virksomheder") på de to byggepladser B1 (AR2017.0221) og B2 (AR2017.0222), eller om der var tale om reelle entrepriseforhold.

Klager har i begge sager nedlagt påstand om, at indklagede, Residens Ejendomme ApS, tilpligtes til Fagligt Fælles Forbund at betale en efter Arbejdsrettens skøn fastsat bod.

Indklagede har i begge sager påstået frifindelse, subsidiært betaling af et mindre beløb end det af klager opgjorte.

Klager har under sagen præciseret sin bodspåstand til 1.100.000 kr., idet det er anført, at boden skal udmåles efter et differenceprincip, indklagedes besparelse med tillæg af et pønalt element, og at besparelsen udgør henholdsvis 313.926,27 kr. på byggeriet på B1 og

540.740,88 kr. på byggeriet på B2. Beløbene er opgjort som manglende feriepenge, shogdtgørelse, feriefridage og pension af mindstelønnen på 119,90 kr. i timen for 7 mands arbejde i 20 uger og 2 dage, inkl. overtidsbetaling vedrørende B1, og 13 mands arbejde i 50 timer om ugen fra 8. juni til 31. oktober 2016, inkl. overtidsbetaling, vedrørende B2.

Sagernes nærmere omstændigheder

1. Overenskomstgrundlaget

Indklagede indgik den 11. juni 2014 en tiltrædelsesoverenskomst, hvorved indklagede forpligtede sig til at overholde blandt andet de til enhver tid mellem Dansk Byggeri og 3F's gældende overenskomster, prisfortegnelser mv.

Af Bygningsoverenskomsten fremgår blandt andet:

”§ 5 Omgåelse af overenskomsten

1. Der er mellem parterne enighed om, at det kan betragtes som en omgåelse af overenskomsten, hvis selvstændige erhvervsvirksomheder udfører et bestemt angivet arbejde i et lønmodtagerlignende ansættelsesforhold såkaldte ”arme og ben virksomheder”.
2. Det betragtes dog ikke som en omgåelse af overenskomsten, når to eller flere virksomheder i et reelt forretningsforhold indgår aftale om et bestemt angivet arbejde, eller hvor en underentreprenør eller et specialfirma antager medarbejdere til at udføre arbejdet.
3. ...
4. Ved bedømmelsen af, om der er tale om en omgåelse af overenskomstens bestemmelser, indgår det som en vejledning, om den selvstændige
  - udøver ledelsesretten ved udførelsen af arbejdet
  - er ansvarlig for arbejdets kvalitet
  - er økonomisk ansvarlig
  - bærer den økonomiske risiko ved arbejdet”

2. Sagernes opståen og fagretlige behandling

Den 28. september 2016 besøgte 3F v/D B2 og registrerede i henhold til brev af 30. september 2016, at Knudsgaard A/S havde entret med indklagede, der havde entret med Multi-Job, som havde otte polske medarbejdere til at udføre tømrerarbejde. Der blev den 2. november 2016 afholdt 48 timers møde vedrørende denne byggeplads med deltagelse af D fra 3F, A fra indklagede og B fra Multi-Job. Af referatet af dette møde, underskrevet den 2. november 2016, fremgår blandt andet:

”Projektleder A oplyser, at Residens Ejendomme ApS ingen ansatte har under nærværende overenskomst.

Endvidere forklarer A, at på indeværende byggeplads har Residens Ejendomme ApS enterret med en polsk enkeltmandsvirksomhed Multi-Job, der så igen har enterret med 12 forskellige enkeltmands-underentreprenører.

A oplyser, at Residens Ejendomme ApS har ledelsesretten over Multi-job og alle deres underentreprenører.

A oplyser, at udelukkende Multi-Job fakturerer til Residens Ejendomme ApS.

Der blev på mødet udleveret entreprisekontrakt mellem Multi-job og Residens Ejendomme ApS, samt fakturaer fra den 13.07.2016 til den 10.10.2016 fremsendt af Multi-Job til Residens Ejendomme ApS.

Multi-Job har på indeværende møde, underskrevet tiltrædelsesoverenskomst med 3F-TLB.

...

Det er 3F's opfattelse, at der på indeværende byggeplads er sket forsøg på omgåelse af parternes overenskomst, da der, i forhold til underentreprenører, på nær Multi-Job, ikke er tale om reelle selvstændige virksomheder.

Det er As opfattelse, at der er tale om reelle selvstændige virksomheder.”

Den 26. oktober 2016 besøgte 3F Vejle v/E byggepladsen B1 og registrerede i henhold til brev af 1. november 2016, at indklagede havde syv polske medarbejdere, som udførte murer- og tømrerarbejde, og som gik i indklagedes arbejdstøj. Det konstateredes, at det ikke var muligt at få belyst løn- og arbejdsforhold. Det er oplyst, at et planlagt 48-timers møde på arbejdspladsen den 7. november 2016 blev aflyst, efter at referat var blevet fremsendt til A, der pr. mail havde godkendt referatet med følgende tilføjelse:

”Min eneste kommentar er: at det ikke er Residens-Ejendomme's opfattelse at vi på nogen måde bryder loven når det gælder indleje a arbejdes kraft fra et andet EU land da disse entreprenører medbringer deres eget værktøj og ikke mindst en stor del a de materialer der bliver benyttet.”

Ved brev af 23. november 2016 indkaldte F fra 3F indklagede til organisationsmøde på begge byggepladser og anførte, at 3F ønskede ”dokumentation for løn- og arbejdsforhold efterlever overenskomsten for de udenlandske medarbejdere”.

Der blev den 13. december 2016 afholdt møde mellem E fra 3F Vejle og A. Af det samme dag underskrevne referat fremgår blandt andet:

”Projektleder A oplyser at Residens Ejendomme ingen ansatte har på byggepladsen, det bliver oplyst at Residens Ejendomme har enterret med et polsk firma (multi-Job), der derefter hat enterret med 7 polske enkeltmandsvirksomheder som underentreprenører. A oplyser at Residens Ejendomme ApS har ledelsesretten over Multi-Job og deres underentreprenører.

Der blev fremlagt en entreprisekontrakt mellem Residens Ejendomme ApS og Multi-Job samt fakturaer.

Der er ikke fremlagt Enterprisekontrakter mellem Multi-job og deres underentreprenører...

Det er 3F's opfattelse at der på indeværende byggeplads er sket forsøg på omgåelse af parternes overenskomst, da der i forhold til underentreprenører er tale om indlejet arbejdskraft og at der ikke er et reelt forretningsforhold. ”

Der blev den 6. januar 2017 afholdt 48-timers møder vedrørende begge byggepladser med deltagelse af F, E og D fra 3F samt A og C fra indklagede. Det fremgår af referaterne fra disse møder, at enighed ikke kunne opnås, og at 3F forbeholdte sig at videreføre sagerne. Der blev indkaldt til fællesmøde i sagerne ved breve af 16. februar 2017, men indklagede reagerede ikke herpå.

3. Enterprisekontrakter og fakturaer

Der er vedrørende begge byggepladser fremlagt to byggentreprisekontrakter ”Mellem bygherren Residens Ejendomme ApS” og ”Totalentreprenøren Multi Job”. Kontrakterne fremstår som standardkontrakter om udførelse af entreprise i henhold til AB-92 mellem en bygherre og en entreprenør. Det fremgår herunder, at bygherre tegner all-risk/entreprise forsikring igennem anerkendt forsikringssselskab, og at totalentreprenøren indkalder bygherren til afleveringsforretning, jf. AB-92, at der i forbindelse med aflevering udarbejdes en listemed eventuelle mangler, hvorunder afhjælpningstidspunkt anføres, at det er aftalt, at der ikke stilles garanti som gælder for både bygherren og entreprenøren, og at tvister i henhold til kontrakten afgøres i henhold til AB-92.

Kontrakten vedrørende B1 er dateret og underskrevet af parterne den 8. juni 2016 og vedrører renovering af en villa. Multi-Job's ydelser er i kontrakten under henvisning til tegningsmaterialet anført som murer og puds arbejde incl. materialer, tagentreprise incl. materialer, gulventreprise, gips entreprise incl. materialer og stripning af ejendommen. Det er i § 5 om ”Byggeperiodens tidsfrist” anført, at aftalen løber fra 8. juni 2016 til 1. februar 2017, og den samlede entreprisenummer er aftalt til 1.800.000 kr., der ”betales ved månedlig stædeopgørelse hver den 20 med 8 dages betalingsfrist.” Det er oplyst, at kontrakten var vedlagt tegningsmateriale vedrørende hele ejendommen og ”kortfattet beskrivelse” af renoveringsarbejdet på dansk.

Kontrakten vedrørende B2 er dateret og underskrevet den 15. juni 2016 og vedrører opførelse af dele af 10 stk. boenheder. Multi-Job's ydelser er i kontrakten under henvisning til tegningsmaterialet anført som tømrerentreprise, incl materialer dog ikke spær og tagsten, gips entreprise og gasbeton entreprise incl. lim. Det er i § 5 om ”Byggeperiodens tidsfrist” anført, at aftalen løber fra 15. juni til 1. november 2016, og den samlede entreprisenummer er aftalt til 450.000 kr. inkl. moms, der betales ved månedlig stædeopgørelse hver den 20 med 8 dages

betalingsfrist. Det er oplyst, at kontrakten var vedlagt tegningsmateriale vedrørende alle ejendommene inkl. en "salsplan" og en "styklister" på dansk.

Indklagede har til brug for sagen udarbejdet følgende opgørelse af betalinger fra indklagede til Multi-Job i henhold til entreprisekontrakterne:

B1:

Faktura nr.	Dato	Beløb
5/2016	04-08-2016	40.000,00
6/2016	11-08-2016	30.000,00
8/2016	07-09-2016	230.000,00
9/2016	22-09-2016	140.000,00
10/2016	10-10-2016	275.000,00
11/2016	02-11-2016	180.000,00
12/2016	02-11-2016	20.000,00
13/2016	16-11-2016	145.000,00
14/2016	22-11-2016	145.000,00
15/2016	02-12-2016	75.000,00
16/2016	14-12-2016	70.000,00
18/2016	22-12-2016	50.000,00

kr. 1.400.000,00

B2:

Faktura nr.	Dato	Beløb
4/2016	16-07-2016	55.000,00
5/2016	04-08-2016	55.000,00
6/2016	11-08-2016	60.000,00
8/2016	07-09-2016	80.000,00
9/2016	22-09-2016	40.000,00
10/2016	10-10-2016	60.000,00
11/2016	02-11-2016	60.000,00
12/2016	02-11-2016	40.000,00

kr. 450.000,00

Af de i sagen fremlagte fakturaer, udstedt af "Multi-Job B" til Residens Ejendomme ApS fremgår følgende

Faktura nr.	Dato	Fakturetekst	Beløb (i dkr.)
3/2016	13-07-2016	Malling, Århus, Vissenbjerg	68.175,-

4/2016	16-07-2016	Århus, Malling, Vejle, Løkken	89.700,-
5/2016	04-08-2016	Århus, Malling, Ørkop, Vissenbjerg ACONTO UGE 29+30	100.000,-
6/2016	11-08-2016	Malling, Børkop, Vissenbjerg ACONTO UGE 29-30 = TOTAL 200.000	100.000,-
7/2016	17-08-2016	Malling, Børkop, Vissenbjerg UGE 30/31	150.000,-
8/2016	07-09-2016	Malling, Børkop, Løkken ALT AFREGNET TIL OG MED UGE 34, ALT PUDS ARBEJ KR. 45.000 BØR- KOP ACONTO GAS MALLING 40.000	317.778,-
9/2016	22-09-2016	Malling, Løkken Børkop WEEK 35-36	182.884,-
10/2016	10-10-2016	Malling, Løkken, Børkop Weeks 37/38/39	341.000,-

Fakturabeløbene udgør i alt 1.349.537 kr.

Der er vedrørende entrepriserforholdet mellem Multi-Job og de polske firmaer fremlagt fire kontrakter affattet på polsk indgået af Multi-Job med fire polske firmaer dateret i perioden fra den 19. maj 2015 til den 12. februar 2016. I de tre af kontrakterne er anført, at kontrakten fastsætter betingelser for byggearbejder i ”Danmark” og i kontrakten af 19. maj 2015 for byggearbejder i ”Danmark – B2 – B1”. Der foreligger ikke yderligere dokumentation for disse entreprisaftaler.

Forklaringer

Der er afgivet forklaring af D, E, F, C og B.

D har forklaret blandt andet, at han er opmåler og faglig sekretær i 3F Transport, Logistik og Byg med ansvar for blandt andet sager vedrørende udenlandske arbejdere.

Han besøgte byggepladsen B2 den 28. september 2016 sammen med en tolk på baggrund af en henvendelse fra nogle danske tømrersvende fra Knudsgaard A/S om mange udenlandske arbejdere på byggepladsen. Han mødte blandt andre B fra Multi-Job, der sammen med otte andre polakker gik og arbejdede i indklagedes arbejdstøj. Han fik af Knudsgaard A/S’ byggeleder oplyst, at indklagede arbejdede som underentreprenør for Knudsgaard A/S. På et billede fra byggepladsen fra ugen efter ses to polakker og A arbejde sammen, alle iført indklagedes arbejdstøj. B oplyste, at han arbejdede for indklagede og havde otte gode kolleger med. Han mødte ikke A på byggepladsen, men denne mødte for indklagede til 48 timers mødet den 2.

november 2016 og oplyste, at han havde sin daglige gang på byggepladsen, og at han havde den daglige ledelse over polakkerne, idet han ledte og fordelte arbejdet på indklagedes vegne på daglig basis. Han fortalte A, at han mente, at der var tale om omgåelse af overenskomsten, hvortil A svarede, at de ikke gjorde noget ulovligt, for alle de polakkerne havde egen virksomhed. På 48-timers mødet den 6. januar 2017 bekræftede A, at det var ham, der ledte og fordelte arbejdet på byggepladsen.

Den skønnede besparelse ved at omgå overenskomsten er beregnet på grundlag af 13 persons arbejde i ti timer pr. dag i en 5 dages arbejdsuge til mindstetimelønnen uden overarbejdstillæg. Besparelsen udgør manglende indbetalinger til pensions- og feriekassen.

F har forklaret blandt andet, at han er ansat i 3F på det udenlandske område. Han deltog i 48-timers mødet den 6. januar 2017, hvor de meget intenst drøftede spørgsmålet om omgåelse. *A* forklarede ved den lejlighed udførligt, at det var ham, der hver dag bestemte, hvad polakkerne skulle lave, og hvor de skulle udføre arbejdet. De talte ikke om ferie eller afskedigelse af arbejderne, men derimod om, hvornår polakkerne skulle møde på pladsen og gå i gang, og at det var *A*, der bestemte, hvor mange folk der var behov for på pladsen. De talte om indholdet af ledelsesretten i mere end en time. Der var enighed blandt alle mødedeltagere om *As* rolle i forhold til polakkerne, men ikke om, hvorvidt det udgjorde brud på overenskomsten, og *C* oplyste, at han ville kontakte advokat vedrørende dette spørgsmål.

E har forklaret blandt andet, at han er ansat i 3F Vejle som opmåler og beskæftiger sig blandt andet med det udenlandske område. Han var på pladsbesøg på byggepladsen B1 den 26. oktober 2016. Han var forud herfor blevet kontaktet af et medlem, som ved 19-20 tiden om aftenen, når han kørte børn til spejder, havde set udenlandske folk arbejde på byggepladsen. Der var tale om renovering af en stor villa, og der var ved byggepladsen opsat et skilt som det eneste med påskriften ”Residens Ejendomme ApS”. Han tog kontakt til to polakker og fik via dem fat i en polak, der kunne tale engelsk, og som fortalte, at de arbejdede for indklagede, hvis arbejdstøj de også var iført. Han sagde endvidere, at de var syv polakker, som arbejdede 57 timer ugentligt på akkordløn, ikke timeløn, og at de arbejdede tre uger i Danmark og herefter var i Polen en uge. Han indkaldte på den baggrund til et 48-timers møde til afholdelse den 7. november 2016, som imidlertid ikke blev afholdt, fordi *A* den 2. eller 3. november ringede til ham og sagde, at han lige havde været til møde i en tilsvarende sag med 3F Århus, og at det også på denne byggeplads var ham, der sagde til polakkerne, hvad der skulle laves, og hvornår. Det var den samtale, der lå til grund for oplysningen i referatet om, at indklagede havde ledelsesretten over Multi-Job og deres underentreprenører. Referatet blev fremsendt pr. mail og godkendt og blev underskrevet på et møde den 13. december 2016. Sagen blev forhandlet sammen med sagen fra Århus på 48-timers mødet den 6. januar 2017, hvor spørgsmålet om ledelsesretten blev drøftet indgående mellem *F* og *A*. Han er enig i, at *A* sagde, at det var ham, der ledte og fordelte arbejdet på byggepladsen. Han husker ikke, om *C* sagde noget herom.

Opgørelsen af indklagedes besparelse ved at omgå overenskomsten er foretaget for en periode fra entreprisekontraktens underskrift til den dag, hvor Multi-Job blev overenskomstdækket.

Herefter kørte man sag mod Multi-Job, men virksomheden blev opløst i Polen. Beregningen er foretaget på grundlag af mindstetimelønnen med et tillæg på 50 % i overtidsbetaling for 13 timer pr. uge, hvilket svarer til en ugentlig arbejdstid mellem 57 timer om ugen og arbejde til kl. 19-20 om aftenen. Han ved ikke, hvor mange der arbejdede på arbejdspladsen så sent, men det var i hvert fald mere end én.

C har forklaret blandt andet, at han er direktør i Residens Ejendomme ApS. Virksomheden har ingen ansatte håndværkere, idet alt arbejde udføres i underentreprise.

Vedrørende byggepladsen B2 havde han et møde med B, hvor de gennemgik projektet og blev enige om en fast pris for arbejdet, inden de indgik entreprisekontrakten. Indklagede havde kun en delentreprise på dette projekt. Som bilag til denne kontrakt var vedlagt tegningsmateriale og beskrivelser af arbejdet, som bygherren havde udarbejdet. Prisen er betalt efter modtagelse af fakturaer, der blev sendt hver eller hver anden uge afhængigt af, hvor langt de var kommet med arbejdet. Det var Multi-Jobs risiko, hvis der skulle bruges flere mandetimer på arbejdet end forudsat. Det var også Multi-Jobs risiko, hvis der var mangler ved det udførte arbejde, og der blev efter arbejdets afslutning foretaget en mangelgennemgang. Det var kun, hvis der skulle udføres ekstraarbejde, at indklagede betalte noget udover entreprisensummen. Det var B, der bestemte, hvor stor bemanningen skulle være på pladsen, hvem der skulle arbejde der, og hvor lang tid de skulle arbejde. Der blev jævnligt holdt møder mellem indklagedes byggeleder, A, byggeherrens byggeleder og B. Det var B, der var lederen i forhold til polakkerne, og da de kun talte polsk, ville det heller ikke have været muligt for indklagede at stå for ledelsen af dem. Det var også B, der betalte polakkerne og kom med hammer og søm. Bygherren leverede materialerne til byggeriet.

Han har ikke mulighed for at forholde sig til klagers opgørelse over mulig besparelse, for han havde ingen indflydelse på eller viden om, hvad B betalte polakkerne. Han tror dog kun, at der var 6-7 mand på pladsen ad gangen og ikke de 13 mand, der er anført i opgørelsen, og han kan ikke forestille sig, at de har arbejdet i gennemsnit 10 timer om dagen.

Vedrørende byggepladsen B1 havde indklagede hovedentreprisen og entreerede med mange forskellige underentreprenører. Han indgik en entreprisekontrakt med Multi-Job med en fast entreprisensum på 1,8 mio. kr., som også var det, der blev betalt i sidste ende med et lille tillæg for noget ekstraarbejde. Der skete betaling løbende efter en ugentlig gennemgang af arbejdet med bygherrens byggeleder og B. B leverede værktøj, beslag, søm og nogle af materialerne til byggeriet. Indklagede leverede også nogle materialer til brug for tagspær.

Vedrørende klagers opgørelse over mulig besparelse påbegyndtes arbejdet næppe samme dag, som kontrakten blev underskrevet, men snarere 1-3 uger senere. Han ved ikke, præcist hvilken dag det sluttede.

I relation til den fagretlige behandling af sagen erindrer han ikke, at der blev sagt noget særligt om ledelsesretten, eller hvad A forklarede herom, men han selv afviste blankt, at indklagede havde ledelsesretten over polakkerne. Der skete naturligvis en koordinering af arbejdet,

og det er klart, at indklagede, som stod til ansvar over for bygherren, havde det sidste ord i relation til denne koordinering og den løbende kvalitetssikring af arbejdet. A var ikke dagligt på de to pladser, for han havde også andre pladser at passe, herunder en byggeplads i Løkken. Selvom der ikke er specificeret tidsfrister i entreprisekontrakten med B, var det klart, at han kunne anmode B om at mande op, så indklagede kunne nå sine tidsfrister i forhold til bygherren. Det er ikke korrekt, når indklagede i entreprisekontrakterne står anført som ”bygherre” og Multi-Job som ”hovedentreprenør”.

B har via tolk forklaret blandt andet, at er fra Polen og taler og forstår kun lidt dansk. Han var indehaver af og direktør for Multi-Job på tidspunktet for udførelsen af arbejdet på de to byggepladser. Han entrerede på vegne af Multi-Job med polske, selvstændige enmandsvirksomheder. Det var ham, der bestemte, hvad de skulle lave i henhold til de indgåede aftaler, og hvornår de skulle møde på byggepladserne. I de fleste tilfælde var det også ham, der havde instruktionsbeføjelsen, idet han ofte kom på byggepladserne og bestemte, hvad underentreprenørerne skulle lave. Han bestemte, hvor mange der skulle være på pladsen, men hvis der var brug for flere folk, så ringede C til ham, og det var naturligt at holde et møde herom. Han fik af indklagede planer over, hvad der skulle laves, men planerne kunne selvfølgelig blive lavet om hen ad vejen alt efter bygherrens behov. Han udførte arbejde for indklagede på forskellige byggepladser, herunder pladserne B2 og B1. På B2 startede de med at arbejde i september 2016. Når ”B2” står på en faktura fra den 13. juli 2017, må de være begyndt tidligere på pladsen, end han husker, eller også var han måske bare til et møde på B2. De sluttede på pladsen i december måned.

Parternes argumentation.

Klager har anført, at de polske underentreprenører på de to byggepladser henholdsvis B1 og B2 reelt udførte arbejde for indklagede i et lønmodtagerlignende ansættelsesforhold, hvilket i henhold til overenskomstens § 5 betragtes som omgåelse af overenskomsten. De var alle iført indklagedes arbejdstøj, og A har under den fagretlige behandling af sagerne vedrørende begge byggepladser klart tilkendegivet, at han på vegne af indklagede udøvede ledelsesretten over Multi-Job og virksomhedens underentreprenører. De pågældende underentreprenører må anses for reelt at have arbejdet som et sjak. Entrepriseraftalen mellem indklagede og Multi-Job er standardpræget og indeholder intet om terminer for aflevering eller hæftelsesansvaret ved 1 års- og 5 årsgennemgangen. Det var efter B forklaring C, der traf bestemmelse om opmanding med henblik på indklagedes overholdelse af frister over for bygherren. Indklagede må derfor anses for at være den virksomhed, der reelt bærer den økonomiske risiko ved arbejdets udførelse. Indklagede har på denne baggrund begået brud på overenskomsten og skal betale en bod herfor. Bodden bør fastsættes ud fra differenceprincippet på grundlag af den besparelse, som indklagede har haft ved at omgå overenskomsten, med tillæg af et pønalt element. På baggrund af klagers opgørelser kan boderne i de to sager passende fastsættes til henholdsvis 700.000 kr. og 400.000 kr.

Indklagede har anført, at klager ikke har dokumenteret, at samarbejdet mellem indklagede og Multi-Job er udtryk for omgåelse af overenskomsten. Indklagede og Multi-Job indgik en helt

sædvanlig entreprisekontrakt vedrørende arbejdet på de to byggepladser med beskrivelse af ydelser, en fast pris for arbejdet og en helt sædvanlig bestemmelse om afleveringsforretning. Der er i aftalegrundlaget henvist til blandt andet AB92, og derfor er det ikke nødvendigt med en særskilt regulering i kontrakten om mangelsansvaret ved 1 års- og 5 årsgennemgangen. Det er også helt sædvanligt, at der ikke stilles garanti. Der er således tale om et helt almindeligt forretningsforhold. Indklagede stillede som en service for underleverandørerne og en markedsføringsmæssig fordel for sin virksomhed arbejdstøj til rådighed for underentreprenørerne. As forklaring under den fagretlige behandling kan ikke forstås som andet end, at han forestod det koordinerende samarbejde på byggepladserne mellem bygherren, hovedentreprenøren og underentreprenørerne. Det må endvidere anses for helt normalt, at en bygherre holder øje med, om frister i byggeriet overholdes, og at hovedentreprenøren sikrer sig hos underentreprenøren, at dette sker. Hvis der statueres brud på overenskomsten, skal en bod herfor udmåles til et langt lavere beløb end påstået. Det kan således ikke lægges til grund, at der var beskæftiget 13 arbejdere på en af byggepladserne, ligesom arbejdet på B2 efter de afgivne forklaringer først startede nogle uger efter den 8. juni 2016.

Sekretariatslederens begrundelse og resultat

Det lægges efter bevisførelsen til grund, at der ved 3F's besøg på de to byggepladser blev truffet polakker, der iført indklagedes arbejdstøj udførte arbejde på en entreprise, som indklagede havde påtaget sig efter aftale med bygherrerne. Det lægges endvidere efter indholdet af referaterne i sagen og de af D, E og F afgivne forklaringer til grund, at indklagedes byggeleder, A, over for 3F ved flere lejligheder udtrykkeligt har tilkendegivet, at det var ham, der på indklagedes vegne ledte og fordelte arbejdet mellem polakkerne på byggepladserne. Dette underbygges af, at de beskrivelser af arbejdets udførelse, som fremgår af de danske entrepris-aftaler samt de vedhæftede tegninger og beskrivelser på dansk, antagelig måtte forudsætte yderligere instruktion af en polsk virksomhed om indholdet af opgaven. De foreliggende oplysninger peger ikke på, at der imellem Multi-Job ved B og de polske enkeltmandsvirksomheder bestod et reelt forretningsforhold. Ved vurderingen af, om entreprisekontrakterne mellem indklagede og B er udtryk for et reelt samarbejde mellem to selvstændige virksomheder er indgået, at der er tale om to standardkontrakter udformet på dansk, at der kun i en af kontrakterne er taget højde for moms ved angivelse af entreprisensummen, at der ikke foreligger dokumentation for mangलगennemgang ved aflevering af arbejdet, og at bestemmelsen i kontrakterne om månedlig afregning af arbejdet ikke ses fulgt ved den skete fakturering. Fakturaerne i sagen angiver ikke momsbeløb og er udarbejdet fælles for flere byggepladser, uden at det kan ses, hvorledes beløbet fordeler sig på de enkelte entrepriser, ligesom flere af fakturaernes tekster og "skæve" beløbsstørrelser ikke synes forenelige med a/conto afregninger på en entreprisekontrakt.

På denne baggrund findes der efter en samlet vurdering at have foreligget en omgåelse af Bygningsoverenskomsten. Indklagede skal derfor betale bod for brud på sin overenskomstmæssige forpligtelse til at aflønne i overensstemmelse med overenskomsten.

Vedrørende fastsættelse af bodens størrelse kan der tages hensyn til den besparelse, som indklagede har haft ved ikke at overholde overenskomsten med tillæg af et pønalt element. Det

fremgår af klagers opgørelser, at besparelsen på hver af de to byggepladser hviler på et skøn over blandt andet antallet af arbejdere og ugentlige timetal. Disse opgørelser kan efter de foreliggende oplysninger ikke fuldtud lægges til grund. Efter en samlet vurdering findes den samlede bod for overtrædelse af overenskomsterne i de to sager passende at kunne fastsættes til 800.000 kr.

T h i b e s t e m m e s :

Residens Ejendomme ApS skal inden 14 dage betale en bod på 800.000 kr. til Fagligt Fælles Forbund.

Sagerne sluttet.

Retten hævet.

Tine Vuust